

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX, (voor het vervolg: 'klaagster') klinisch in behandeling bij het St. Antonius Ziekenhuis, zorgeenheid XX, afdeling XX.

I. Verloop

De GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de 'Klachtencommissie') ontving op 12 april 2022 het klachtmeldingsformulier d.d. 11 april 2022 van klaagster en heeft de klacht geregistreerd onder nummer GKPNU 017.22.2397.

Beschrijving van de klacht

De klachten houden zakelijk samengevat in dat klaagster zich niet kan vinden in het besluit tot:

1. beperking bewegingsvrijheid
2. separatie
3. toediening van verplichte medicatie

Klaagster heeft daarnaast gevraagd om een passende schadevergoeding. Dit verzoek is niet inhoudelijk beargumenteerd en evenmin gespecificeerd.

Bevoegdheid Klachtencommissie

Klaagster heeft klachten over een situatie als bedoeld in artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: 'Wet verplichte ggz'). De Klachtencommissie is op grond van artikel 10:1 lid 2 van de Wet verplichte ggz bevoegd om uitspraak over de klacht te doen. Klaagster ontvangt verplichte zorg op grond van een voortgezette crisismachtiging met een expiratiedatum van 20 april 2022.

Enkele dagen na het indienen van de klacht heeft klaagster een schorsingsverzoek ingediend. De voorzitter heeft besloten het schorsingsverzoek aan te houden tot de eerstvolgende werkdag, tevens de dag waarop de mondelinge behandeling van de klacht zal plaatsvinden.

Hoorzitting

De klachten zijn behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 19 april 2022. Diezelfde dag is er telefonisch contact geweest met de patiëntenvertrouwenspersoon en verweerder in het kader van een verkorte uitspraak.

Verschenen zijn

Klaagster:

- XX, klaagster.
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: 'PVP')

Verweerder:

- XX, psychiater (voor het vervolg: 'verweerder')

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter
- XX, psychiater
- XX, verpleegkundige

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor een verslaglegging c.q. zakelijke samenvatting van hetgeen ter hoorzitting door de aanwezigen naar voren wordt gebracht.

Op grond van de Wet verplichte ggz moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken. Om die reden staan alleen in de aanhef van de uitspraak de namen van betrokkenen vermeld en worden verder alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen niet in de te publiceren uitspraak vermeld.

Documenten

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 11 april 2022
- Relevante informatie uit het medisch dossier van klagster, met schriftelijke toestemming van klagster voor inzage door de Klachtencommissie, bestaande uit: XX

II. Verslag van de hoorzitting

De voorzitter opent de vergadering en stelt vast dat aan de orde is de behandeling van de klachten die klagster heeft ingediend over het besluit tot beperking bewegingsvrijheid, het besluit tot separatie en het besluit tot verplichte medicatie. De voorzitter memoreert voorts dat de PVP er op 14 april telefonisch aan de secretaris van de klachtencommissie heeft laten weten dat klagster ook schorsing van de uitvoering van de in de klachtmelding gespecificeerde verplichte zorg wenst. De voorzitter geeft aan dat de commissie na afloop van de mondelinge behandeling klagster en verweerder onverwijld zal informeren over haar beslissing, zodat een afzonderlijke behandeling van het schorsingsverzoek niet noodzakelijk is.

De voorzitter stelt vast dat het verzoek om schadevergoeding niet nader is toegelicht en ook niet gespecificeerd.

Verweerder had al eerder aangegeven het oneens te zijn met uitstel van behandeling tot aan de hoorzitting. Hij heeft hierbij aangegeven dat de toestand van klagster is verbeterd met de start van verplichte medicatie. Onderbreking van de behandeling zou in zijn optiek hoogstwaarschijnlijk een terugval induceren wat verweerder niet in het belang achtte van klagster.

Er volgt een voorstelronde zodat duidelijk is wie aan de hoorzitting deelnemen.

Standpunt klagster

Klagster vertelt dat zij kandidaat-lijsttrekker is geweest voor Volt Utrecht. Zij is echter onder druk gezet om zich terug te trekken en later ook bedreigd. Hierna heeft zij meerdere malen geprobeerd om aangifte te doen bij de politie, maar werd tegengewerkt. Zij heeft haar directe omgeving hier niet over geïnformeerd, omdat zij hen niet ongerust wilde maken.

Klagster geeft aan zeker te weten geen psychose te hebben, maar uitsluitend ADHD. Zij begrijpt hierbij wel dat dit soms kan overkomen als zijnde een psychose, maar door haar eigen behandelaar is alleen ADHD vastgesteld. Om deze reden heeft klagster ook om een second opinion gevraagd bij een psychiater die gespecialiseerd is in ADHD. Dat Altrecht haar in het verleden heeft bestempeld als psychotisch is onjuist, dit staat ook zo in de documentatie.

Zij is het oneens met de separatie bij binnenkomst op de afdeling, omdat zij niet psychotisch was, maar wel heel erg kwaad. Er werd bedreigd met een injectie en dergelijke, dit vond klagster niet

eerlijk. Ook vindt zij de beperking vrijheden erg kinderachtig, ze wil niet onder begeleiding van haar zus naar buiten, klaagster vindt dat zij dit prima zelf kan. Zelfs toen ze besloten had niet naar de afdeling terug te keren, heeft ze thuis de deur voor de politie opengedaan en heeft zij haar verantwoordelijkheid hiervoor genomen. Haar klacht tegen de verplichte medicatie ziet vooral op de aangezegde antipsychotica, omdat zij niet psychotisch is, heeft zij deze medicatie niet nodig.

Standpunt verweerder

Verweerder geeft aan dat hij op sommige vlakken klaagster best wil geloven, maar niet in alles. Klaagster denkt zwanger te zijn en te worden beïnvloed door straling van buitenaf. Hierbij is klaagster manisch ontremd en maakt zaken groter dan dat ze zijn. Dit is in zijn optiek passend bij een psychotisch toestandsbeeld. Hiernaast heeft verweerder ook overleg gevoerd met de eigen behandelaar van klaagster en ziet hij op de afdeling ook een psychotisch beeld bij klaagster, zij is expansief in wijze van kleding, make-up en gedrag. Klaagster kan buitenproportioneel boos worden, waarbij met borden is gegoid.

Op de vraag van de commissie wat de huidige stand van zaken is omtrent de vrijheden, antwoordt verweerder dat hij geprobeerd heeft haar vrijheden te geven, maar dat zij vervolgens tot tweemaal toe is weggelopen. De week voorafgaand aan de zitting is de zus van klaagster op bezoek geweest, en is klaagster samen met haar naar buiten geweest.

Op de vraag van de commissie of klaagster bereid is om in afwachting van een nieuw onderzoek naar haar diagnose (second opinion) op vrijwillige basis antipsychotica tot zich te nemen, antwoordt klaagster dat zij hier niet toe bereid is.

Afronding en sluiting

Nadat de voorzitter constateert dat er vanuit de commissie geen vragen of opmerkingen meer zijn, wordt aan de aanwezigen gevraagd of zij vragen of opmerkingen hebben, waarbij klaagster het laatste woord krijgt. Klaagster geeft aan haar ervaringen binnen de gedwongen ggz mee te nemen in haar politieke carrière.

De voorzitter geeft aan dat partijen op korte termijn de onderbouwde uitspraak van de Klachtencommissie kunnen verwachten en sluit de hoorzitting.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de hoorzitting en de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de Klachtencommissie het volgende.

Ten aanzien van de klachten over verplichte zorg worden achtereenvolgens de onderstaande punten besproken:

- Vooraf
- Algemene feiten en omstandigheden
- Over klaagster
- Over het ernstig nadeel
- Over de verplichte zorg
- Conclusie

Vooraf

Meer in het algemeen overweegt de Klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvvgz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennisgeven hiervan aan de patiënt).

Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel.

Daarnaast moet (ambulante) verplichte zorg veilig zijn voor de patiënt, de naastbetrokkenen en de hulpverlening.

De algemene feiten en omstandigheden

Klaagster is onvrijwillig opgenomen op grond van voortgezette crisismachtiging met expiratedatum 20 april 2022. Een zorgmachtiging is aangevraagd.

De rechtbank heeft daarbij de volgende vormen (voor zover hier van belang en zakelijk samengevat) van verplichte zorg toegewezen om ernstig nadeel af te wenden:

- Toedienen medicatie
- Verrichten medische controles, andere medische handelingen en therapeutische maatregelen
- Beperken van bewegingsvrijheid;
- Insluiten;
- Uitoefenen van toezicht;
- Onderzoek aan kleding of lichaam;
- Aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, met tot gevolg dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- Beperken van het recht op bezoek;
- Opnemen in een accommodatie.

Op 25 maart 2022 en 29 maart 2022 zijn aan klaagster informatiebrieven uitgereikt, waarop de redenen staan vermeld waarom de verplichte zorg gegeven wordt en waarom er geen andere mogelijkheden meer zijn dan de uitvoering van de benoemde verplichte zorg.

Op 12 april 2022 is een klacht van klaagster ontvangen door de Klachtencommissie. Daarbij heeft klaagster aangegeven dat zij klaagt over de aanzegging van 25 maart en 29 maart 2022.

Over klaagster

Klaagster betreft een 40-jarige vrouw met een dochtertje en actief bij een politieke vereniging. Zij is in 2013 en 2017 eerder opgenomen geweest, onder andere voor een persoonlijkheidsstoornis.

In de stukken wordt als (voorlopige) diagnose aangegeven bipolaire stemmingsstoornis en wordt ook als zodanig in de DSM-afgeleide classificatie vermeld. De Klachtencommissie heeft geen reden hieraan te twijfelen. Hiernaast acht de commissie het voldoende duidelijk dat klaagster geen ziektebesef en dus geen ziekte-inzicht heeft.

Over het ernstig nadeel

In de documentatie en in de informatiebrieven wordt omschreven dat er sprake is van zowel ernstig nadeel voor klaagster zelf, als ernstig nadeel voor anderen.

Het nadeel voor klaagster bestaat o.a. uit een risico op maatschappelijke teloorgang. Uit de door de commissie ontvangen stukken blijkt dat klaagster haar woning is ontvlucht en verbleef in een hotel omdat zij bedreigd wordt door de Moccro maffia. Ook bestaat er een risico op het afroepen van agressie jegens zichzelf. Uit de door de commissie ontvangen stukken blijkt dat klaagster onder andere met een bord en kussen heeft goegoid. Hiernaast schreeuwt zij op de afdeling

Het nadeel voor anderen bestaat uit een risico op ernstig lichamelijk letsel. Anderen lopen het risico geraakt te worden door hetgeen waarmee klagster gooit. Hiernaast heeft klagster een dochter van negen jaar, waar zij zaken aan vertelt die gerelateerd zijn aan haar psychose. Dit leidt mogelijk tot ernstige psychische schade.

De Klachtencommissie is, alles overziend, van mening dat het gedrag van klagster een reëel risico inhoudt op ernstig nadeel voor klagster zelf en voor anderen.

Klachtgrond 1: het besluit tot beperking bewegingsvrijheid

Over de verplichte zorg

In de Informatiebrief van 29 maart 2022 wordt aangegeven dat de verplichte zorg wordt gegeven om een crisissituatie en ernstig nadeel te voorkomen. Daarnaast dient de verplichte zorg om de geestelijke gezondheid van klagster te stabiliseren.

De Klachtencommissie is van mening dat verplichte zorg in de vorm van beperking noodzakelijk is gezien de toestand van klagster. Zonder de opgelegde beperkingen wordt het eerder genoemde ernstig nadeel niet weggenomen, zolang klagster niet adequaat behandeld wordt. Hiernaast is de commissie van mening dat er geen reëel alternatief bestaat voor de verplichte zorg. Klagster heeft immers tijdens haar vrijheden tot tweemaal toe besloten niet naar de kliniek terug te keren, maar tegen de afspraken in naar haar eigen woning te gaan.

Conclusie.

Alles overziend is de Klachtencommissie van mening, dat er sprake is van ernstig nadeel in de zin van de Wet verplichte ggz, dat dit ernstig nadeel (mede) veroorzaakt wordt door de stoornis van klagster en dat zonder gedwongen ingrijpen dit ernstige nadeel niet kan worden weggenomen. Klagster kan zonder beperking bewegingsvrijheid niet met ontslag, waardoor een onnodig langdurige opname dreigt.

De Klachtencommissie concludeert dat aan de voorwaarden voor het mogen toepassen van beperking bewegingsvrijheid is voldaan. De verplichte zorg voldoet aan de criteria van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en veiligheid. Dit betekent dat de aanzegging van 29 maart 2022 terecht is geweest.

De klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van beperking bewegingsvrijheid, zoals aangezegd in de informatiebrief van 29 maart 2022 dient dan ook ongegrond te worden verklaard.

Klachtgrond 2: het besluit tot separatie

Over de verplichte zorg/conclusie

Uit de door de commissie ontvangen documentatie blijkt dat klagster op een laat tijdstip in zorgwekkende toestand de kliniek is binnengebracht. De commissie acht het niet onbegrijpelijk dat bij opname van een persoon met een manisch psychotisch toestandbeeld, in het kader van veiligheid wordt overgegaan tot separatie voor de nacht. De klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van separatie dient dan ook ongegrond te worden verklaard.

Klachtgrond 3: het besluit tot toediening van verplichte medicatie

Over de verplichte zorg

[In de Informatiebrief van 25 maart 2022 wordt aangegeven dat de verplichte zorg wordt gegeven om een crisissituatie af te wenden. De Klachtencommissie is van mening dat verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie noodzakelijk is gezien de toestand van klagster.

Ook is de Klachtencommissie van mening dat voldoende geprobeerd is klagster te motiveren tot inname van de antipsychotica. Op de afdeling is klagster meermaals de mogelijkheid geboden de

geïndiceerde medicatie vrijwillig in te nemen. Nu klaagster iedere vorm van medicatie blijft weigeren is de Klachtencommissie van mening dat verplichte medicatie de enige optie is.

Hiernaast is de Klachtencommissie van mening dat er geen reëel alternatief voor de verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie aanwezig is. Nu behandeling met antipsychotica volgens de Richtlijn "Bipolaire stoornissen" geïndiceerd is mag verwacht worden dat deze behandeling doelmatig zal zijn en dat de voorgestelde medicatie de stoornis zal verbeteren waardoor het ernstig nadeel wordt afgewend en de veiligheid wordt bevorderd.

Conclusie.

Alles overziend is de Klachtencommissie van mening, dat er sprake is van ernstig nadeel in de zin van de Wet verplichte ggz, dat dit ernstig nadeel (mede) veroorzaakt wordt door de stoornis van klaagster en dat zonder gedwongen ingrijpen dit ernstige nadeel niet kan worden weggenomen. Klaagster kan zonder effectieve medicatie niet met ontslag, waardoor een onnodig langdurige opname dreigt.

De Klachtencommissie concludeert dat aan de voorwaarden voor het mogen toepassen van verplichte medicatie is voldaan. De verplichte zorg voldoet aan de criteria van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en veiligheid. Dit betekent dat de aanzegging van 25 maart 2022 terecht is geweest.

De klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie, zoals aangezegd in de informatiebrief van 25 maart 2022 dient dan ook ongegrond te worden verklaard.

IV. Uitspraak

- De Klachtencommissie verklaart de klacht over het besluit tot beperking bewegingsvrijheid, zoals omschreven in de informatiebrief van 29 maart 2022 **ongegrond**.
- De Klachtencommissie verklaart de klacht over het besluit tot separatie **ongegrond**.
- De Klachtencommissie verklaart de klacht over het besluit tot toediening van verplichte medicatie, zoals omschreven in de informatiebrief van 25 maart 2022 **ongegrond**.

Wegens ongegrondheid van de klachten wijst de commissie het verzoek tot schadevergoeding af.

Aldus besloten te Utrecht op 19 april 2022 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de voorzitter, XX, op 25 april 2022.

Nadat de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen of indien de Klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kunnen klaagster, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van klaagster een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.